

**Ministerul Educației al Republicii Moldova
Centrul de Excelență în Economie și Finanțe**

"Aprob"

Directorul Centrului de Excelență
în Economie și Finanțe

Gabriel Palade
Gabriel Palade

12 2016

**Curriculumul modular
S.08.O.024 Analiza rapoartelor financiare**

Specialitatea: 41110 Contabilitate

Calificarea: Contabil

Chișinău 2016

Curriculumul a fost elaborat în cadrul Proiectului *EuropeAid/133700/C/SER/MD/12*
"Asistență tehnică pentru domeniul învățământ și formare profesională
în Republica Moldova",
implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene

Autori:

1. *Stratu Olesia*, grad didactic întâi, Centrul de Excelență în Economie și Finanțe
2. *Chiriac Viorica*, grad didactic întâi, Colegiul Național de Comerț al ASEM

Aprobat de:

Consiliul metodic științific al Centrului de Excelență în Economie și Finanțe.

Director

G. Palade

Gabriel Palade

"15" 12 2016

Recenzenți:

1. „APA-CANAL CHIȘINĂU” S.A., adresa: str. Albișoara 38, mun. Chișinău, șef secție „CONTABILITATE ȘI FINANȚE” Zapșa Svetlana.
2. ACAP RM, adresa: str. Mitropolit Varlaam 65, mun. Chișinău, director executiv Șelaru Marina.

Adresa Curriculumului în Internet:

Portalul național al învățământului profesional tehnic
<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>

Cuprins

I. Preliminarii	4
II. Motivația, utilitatea modulului pentru dezvoltarea profesională	5
III. Competențele profesionale specifice modulului	6
IV. Administrarea modulului	6
V. Unitățile de învățare	7
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare	11
VII. Studiu individual ghidat de profesor	11
VIII. Lucrările practice recomandate	13
IX. Sugestii metodologice	13
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	19
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii	22
XII. Resursele didactice recomandate elevilor	23

I. Preliminarii

Analiza rapoartelor financiare este arta de a analiza și interpreta situațiile financiare ale entităților.

Într-un mediu deosebit de complex și agitat, necesitatea creșterii eficienței economice în toate ramurile economiei face ca studierea analizei rapoartelor financiare să joace un rol din ce în ce mai important, deoarece prin intermediul acesteia se stabilesc punctele tari și slabe din activitatea unei entități, dar și măsurile ce trebuie aplicate pe termen scurt și lung în vederea atingerii obiectivelor stabilite. Analiza rapoartelor financiare are un rol fundamental în evaluarea, reglarea și ameliorarea performanțelor economico-financiare ale entității și totodată are un caracter permanent, constituind o parte componentă a managementului strategic al acesteia.

Modulul **„Analiza rapoartelor financiare”** cuprinde studierea și aprecierea rezultatelor financiare, rentabilității, situației patrimoniale, surselor de finanțare a activelor, nivelului de îndatorare, lichidității și fluxurilor de numerar ale entității. Identificarea factorilor care modifică profitul, rentabilitatea și situația financiară a unei entități reprezintă o coordonată esențială în elaborarea deciziilor manageriale și a definirii strategiei de dezvoltare a entității.

Majoritatea instrumentelor și tehnicilor analizei financiare sunt utilizate pentru a realiza o apreciere corectă a condițiilor financiare viitoare ale entității, bazată pe analiza condițiilor sale financiare curente și din trecut și pe cea mai bună estimare posibilă a viitoarelor situații economice ce ar putea interveni. Funcțiile de bază ale Curriculumului sunt:

- act normativ al procesului de predare, învățare și evaluare în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- reper pentru proiectarea didactică și desfășurarea procesului educațional din perspectiva unei pedagogii axate pe competențe;
- componentă de bază pentru elaborarea strategiei de evaluare;
- orientarea a procesului educațional spre formare de competențe la elevi;
- componentă fundamentală pentru elaborarea manualelor tipărite, manualelor electronice, ghidurilor metodologice, testelor de evaluare.

Modulul respectiv este structurat în opt unități de învățare și este destinat formării deprinderilor de luare a deciziilor rezonabile pentru gestionarea eficientă a unei afaceri.

Beneficiarii Curriculumului sunt:

- profesorii din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar;
- autorii de manuale și ghiduri metodologice;
- elevii care își fac studiile la specialitatea „Contabilitate”;
- membrii comisiilor pentru examenele de calificare;

- membrii comisiilor de identificare, evaluare și recunoaștere a rezultatelor învățării, dobândite în contexte non-formale și informale.

Pentru studierea acestui modul este necesară studierea prealabilă a următoarelor unități de curs:

- U.01.O.005 Bazele antreprenorialului;
- F.04.O.012 Bazele contabilității;
- F.05.O.014 Metode și tehnici de evaluare contabilă;
- F.06.O.016 Bazele analizei economice;
- S.06.O.019 Contabilitatea financiară I;
- S.07.O.020 Contabilitatea financiară II;
- S.07.O.021 Contabilitatea de gestiune;
- S.07.O.023 Analiza gestionară;
- S.04.O.029 Practica de specialitate I;
- S.06.O.030 Practica de specialitate II.

II. Motivația, utilitatea modulului pentru dezvoltarea profesională

Analiza rapoartelor financiare, ca disciplină științifică sau activitate practică, explică realitatea economico-financiară, pornind de la limbajul contabil.

Prin tratarea, prelucrarea și interpretarea informațiilor contabile (și de alta natură), analiza rapoartelor financiare permite evaluarea stării de fapt și identificarea pistelor de progres ale entității în coerență cu condițiile mediului economic, social, politic în care își desfășoară activitatea.

Modulul „**Analiza rapoartelor financiare**” permite formarea abilităților practice de analiză și sinteză a rezultatelor economico-financiare ale entității. Totodată, studierea acestui modul furnizează un ansamblu de concepte, tehnici și metode care permit tratarea informațiilor interne și externe, interpretarea acestora, emiterea unor judecăți de valoare și aprecieri asupra activității entității, în vederea formulării unor recomandări pertinente privind evoluția acesteia, nivelul și calitatea performanțelor, gradul de risc într-un mediu concurențial extrem de dinamic.

Analiza performanțelor economico-financiare trebuie să utilizeze toate sursele de informații susceptibile și să evidențieze caracteristicile economico-financiare ale entității.

În prezent, se constată creșterea importanței analizei rapoartelor financiare, conștientizându-se că managementul performant poate fi un mijloc de sporire a rezultatelor entității, de luare a deciziilor optime, astfel încât consecința acestor decizii să satisfacă scopul urmărit de orice entitate și anume obținerea unui profit cât mai ridicat și pe o perioadă cât mai îndelungată.

Cunoașterea metodelor specifice ale analizei rapoartelor financiare reprezintă o condiție necesară pentru formarea viitorilor specialiști de profil contabil. Contabilul deține un rol important în cadrul unei companii, deoarece lui îi sunt încredințate informațiile cu privire la mijloacele și resursele entității și oferă o imagine completă și fidelă asupra situației firmei.

Una din funcțiile contabilului constă în investigarea entității și a subdiviziunilor sale, în vederea reliefării cauzale a principalelor puncte forte și slabe, a evaluării potențialului și a formulării de recomandări, axate pe cauzele generalizatoare de disfuncționalități și aspecte pozitive.

Pe parcursul studierii cursului elevii vor poseda următoarele abilități:

- Capacitatea de a analiza rapid și corect informații și de a lua cele mai bune decizii;
- Capacitatea de a rezolva probleme complexe;
- Capacitatea de a gândi logic, coerent, pentru a identifica punctele forte, dar mai ales punctele problematice în aplicarea unor posibile soluții sau abordări profesionale.

Abilitățile formate și dezvoltate în cadrul acestui modul vor ajuta viitorii contabili la identificarea activităților nesatisfăcătoare ale unei entități și la stabilirea măsurilor care vor influența rezultatele în viitor.

III. Competențele profesionale specifice modului

Competențele profesionale ale viitorului specialist evidențiază capacitatea de a integra cunoștințele teoretice cu deprinderile practice în realizarea activității profesionale și a obține performanțe descrise în calificarea profesională. Astfel modulul „**Analiza rapoartelor financiare**” formează următoarele competențe profesionale specifice:

1. Ilustrarea tehnicii de analiză factorială a indicatorilor de profit în scopul identificării disponibilităților și posibilităților de dezvoltare a entității.
2. Determinarea performanțelor entității prin prisma examinării etapelor procesului de analiză economico-financiară a ratelor de rentabilitate.
3. Evaluarea gestiunii eficiente a patrimoniului entității.
4. Evaluarea surselor de finanțare la formarea patrimoniului necesar pentru desfășurarea activității economico-financiare a entității.
5. Verificarea stării creanțelor și datoriilor pentru gestionarea eficientă a acestora.
6. Determinarea echilibrului financiar prin armonizarea resurselor cu nevoile entității.
7. Analiza indicatorilor ce caracterizează strategia entității din punct de vedere a capacității de plată.
8. Evaluarea capacității entității de a genera numerar, precum și a necesităților entității de a utiliza fluxurile de numerar, respectiv a momentului și siguranței generării lor.

IV. Administrarea modului

Semestrul	Numărul de ore				Modalitatea de evaluare	Numărul de credite
	Total	Contact direct		Lucrul individual		
		Prelegeri	Practică/ Seminar			
VIII	120	30	30	60	Examen	4

V. Unitățile de învățare

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
1. Analiza profitului		
<i>UC1.</i> Aplicarea tehnicii de analiză factorială a indicatorilor de profit în scopul identificării disponibilităților și posibilităților de dezvoltare a entității.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Noțiunea de profit, indicatorii de profit și metoda de calcul a acestora. Importanța analizei profitului. 2. Analiza dinamicii și structurii profitului (pierderii) până la impozitare. 3. Analiza factorială a profitului (pierderii) din activitatea operațională. 4. Analiza profitului brut (pierderii brute). 5. Analiza profitului (pierderii) din alte activități. 6. Analiza repartizării profitului net. 	<ol style="list-style-type: none"> A1. Operarea cu indicatorii de profit reflectați în situațiile financiare. A2. Calcularea în mod analitic a profitului brut, profitului până la impozitare, profitului net, profitului din activitatea operațională și din alte activități. A3. Calcularea influenței factorilor respectivi la modificarea indicatorilor de profit. A4. Alegerea deciziilor optime privind utilizarea profitului net la entitate. A5. Deducerea rezervelor existente la entitate cu privire la sporirea indicatorilor de profit.
2. Analiza rentabilității		
<i>UC2.</i> Determinarea performanțelor entității prin prisma examinării etapelor procesului de analiză economico-financiară a ratelor de rentabilitate.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Noțiunea de rentabilitate, indicatorii rentabilității și metoda de calcul a lor. 2. Analiza indicatorilor rentabilității producției. 3. Analiza indicatorilor rentabilității activelor. 4. Analiza indicatorilor rentabilității capitalului. 	<ol style="list-style-type: none"> A6. Gruparea indicatorilor rentabilității în cadrul entității. A7. Aprecierea dinamicii indicatorilor de rentabilitate în baza datelor Bilanțului și Situației de profit și pierdere. A8. Calcularea influenței factorilor generali și detaliați la modificarea indicatorilor rentabilității. A9. Estimarea pragului de rentabilitate ca instrument de planificare a veniturilor necesare pentru acoperirea costurilor fixe și variabile ale entității.

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
		A10. Evidențierea rezervelor existente la entitate privind sporirea indicatorilor rentabilității.
3. Analiza situației patrimoniale		
UC3. Evaluarea gestiunii eficiente a patrimoniului entității.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Însemnătatea, sarcinile și sursele informaționale ale analizei situației patrimoniale a entității. 2. Aprecierea generală a mărimii și evoluției patrimoniului entității la valoarea reală. 3. Analiza structurală a patrimoniului. 4. Calculul și analiza patrimoniului net. 5. Analiza ratelor de rotație a activelor. 6. Efectul economic și căile de accelerare a rotației activelor. 	<p>A11. Aprecierea componenței și structurii patrimoniului entității la valoarea contabilă.</p> <p>A12. Determinarea valorii patrimoniului net și a influenței factorilor la modificarea acestuia.</p> <p>A13. Distingerea ratelor de structură și eficiență a activelor entității.</p> <p>A14. Determinarea valorii indicatorilor de rotație a activelor.</p> <p>A15. Calcularea influenței factorilor la modificarea duratei (vitezei) de rotație a activelor și părților componente a acestora.</p> <p>A16. Evidențierea rezervelor interne privind sporirea eficienței și accelerarea rotației activelor la entitate.</p>
4. Analiza surselor de finanțare a activelor		
UC4. Evaluarea surselor de finanțare la formarea patrimoniului necesar pentru desfășurarea activității economico-financiare a entității.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Conținutul economic și necesitatea analizei surselor de finanțare a activelor. 2. Aprecierea generală a surselor de finanțare a activelor. 3. Analiza capitalului propriu. 4. Analiza nivelului de îndatorare a entității. 	<p>A17. Aprecierea generală a surselor de finanțare a activelor altor entități reflectate în bilanț.</p> <p>A18. Aplicarea tehnicii de analiză a eficienței utilizării surselor prin metoda ratelor.</p> <p>A19. Determinarea structurii surselor de finanțare a activelor în dinamică.</p> <p>A20. Estimarea eficienței nivelului de achitare și de retragere a capitalului social și a capacității de manevrare a capitalului propriu.</p> <p>A21. Analiza nivelului de îndatorare a entității.</p>

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
5. Analiza creanțelor și datoriilor curente		
<i>UC5.</i> Verificarea stării creanțelor și datoriilor pentru gestionarea eficientă a acestora.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Conținutul economic și importanța analizei creanțelor și datoriilor curente. 2. Aprecierea generală a creanțelor și datoriilor curente. 3. Analiza structurii creanțelor și datoriilor curente după tipul acestora, conținutul economic și caracterul de achitare. 4. Analiza rotației creanțelor și datoriilor curente. 	<p><i>A22.</i> Examinarea modului de evaluare generală a dinamicii creanțelor și datoriilor curente.</p> <p><i>A23.</i> Determinarea ponderii creanțelor în suma activelor totale și suma activelor circulante.</p> <p><i>A24.</i> Determinarea ponderii datoriilor curente în valoarea surselor totale și a datoriilor totale.</p> <p><i>A25.</i> Întocmirea bilanței creanțelor și datoriilor curente.</p> <p><i>A26.</i> Aprecierea structurii creanțelor și a datoriilor curente după următoarele criterii: tipul acestora, conținutul economic și caracterul de achitare.</p> <p><i>A27.</i> Desfășurarea analizei factoriale a duratei de rotație a creanțelor și datoriilor curente.</p>
6. Analiza fondului de rulment net		
<i>UC6.</i> Determinarea echilibrului financiar prin armonizarea resurselor cu nevoile entității.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Noțiunea fondului de rulment și necesitatea analizei acestuia. 2. Calculul și aprecierea dinamicii mărimii reale a fondului de rulment net. 3. Analiza factorială a fondului de rulment net. 4. Analiza concordanței dintre fondul de rulment net și volumul vânzărilor. 5. Analiza respectării normativului fondului de rulment net. 	<p><i>A28.</i> Ilustrarea modalităților de determinare a fondului de rulment net.</p> <p><i>A29.</i> Aprecierea dinamicii mărimii reale a fondului de rulment.</p> <p><i>A30.</i> Calcularea influenței factorilor respectivi la modificarea fondului de rulment net.</p> <p><i>A31.</i> Aprecierea respectării normativului fondului de rulment net.</p> <p><i>A32.</i> Evidențierea cauzelor posibile ale devierii fondului de rulment net de la normativ.</p>

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
7. Analiza lichidității		
<i>UC7.</i> Analiza indicatorilor ce caracterizează strategia entității din punct de vedere a capacității de plată.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Conținutul economic și importanța analizei lichidității. 2. Clasarea activelor și surselor de formare a acestora pentru analiza lichidității. 3. Analiza expresă a lichidității 4. Analiza factorială a lichidității. 	<p><i>A33.</i> Aprecierea indicatorilor de lichiditate utilizați în activitatea economico-financiară.</p> <p><i>A34.</i> Aranjarea activelor după gradul de lichiditate și a surselor de formare a acestora după scadență pentru analiza lichidității.</p> <p><i>A35.</i> Ilustrarea modului de calcul a indicatorilor lichidității.</p> <p><i>A36.</i> Calcularea influenței factorilor generali și detaliați asupra modificării lichidității pentru depistarea cauzelor ce au determinat modificarea acesteia.</p>
8. Analiza fluxurilor de numerar		
<i>UC8.</i> Evaluarea capacității entității de a genera numerar, precum și a necesităților entității de a utiliza fluxurile de numerar, respectiv a momentului și siguranței generării lor.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Esența fluxurilor de numerar și necesitatea analizei acestora. 2. Aprecierea generală a fluxurilor de numerar. 3. Analiza structurală a fluxurilor de numerar. 4. Analiza factorială a fluxurilor de numerar. 5. Analiza concordanței dintre rezultatele financiare și fluxurile de numerar. 	<p><i>A37.</i> Aprecierea generală a fluxurilor de numerar.</p> <p><i>A38.</i> Ilustrarea modului de analiză structurală a fluxurilor de numerar.</p> <p><i>A39.</i> Aplicarea tehnicii de analiză factorială a fluxurilor de numerar.</p> <p><i>A40.</i> Analiza fluxurilor de numerar prin metoda ratelor.</p> <p><i>A41.</i> Aprecierea suficienței fluxurilor de numerar pentru asigurarea creșterii potențialului productiv și plății dividendelor.</p>

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr. crt.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Lucrul individual
			Prelegeri	Practică/ Seminar	
1.	Analiza profitului	22	6	6	10
2.	Analiza rentabilității	22	6	6	10
3.	Analiza situației patrimoniale	16	4	4	8
4.	Analiza surselor de finanțare a activelor	12	2	2	8
5.	Analiza creanțelor și datoriilor curente	18	4	4	10
6.	Analiza fondului de rulment net	8	2	2	4
7.	Analiza lichidității	8	2	2	4
8.	Analiza fluxurilor de numerar	14	4	4	6
	Total	120	30	30	60

VII. Studiu individual ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
1. Analiza profitului			
1.1. Situații financiare; 1.2. Planul de afaceri; 1.3. Balanța de verificare a conturilor sintetice pe subconturi; 1.4. Cercetări statistice	Studii de caz; Referate; Probleme rezolvate; Proiecte individuale; Proiecte în grup.	Prezentarea rezultatelor. Analiza rezultatelor prezentate	Săptămâna 2
2. Analiza rentabilității			
2.1. Situații financiare; 2.2. Planul de afaceri; 2.3. Balanța de verificare a conturilor sintetice pe subconturi; 2.4. Cercetări statistice	Studii de caz; Referate; Proiecte individuale; Proiecte în grup; Probleme rezolvate.	Prezentarea rezultatelor. Analiza rezultatelor prezentate	Săptămâna 4
3. Analiza situației patrimoniale			

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
3.1. Bilanțul entității; 3.2. Situația de profit și pierdere; 3.3. Planul de afaceri; 3.4. Balanța de verificare a conturilor sintetice pe subconturi; 3.5. Cercetări statistice	Studii de caz; Referate; Proiecte individuale; Proiecte în grup; Probleme rezolvate.	Prezentarea rezultatelor. Analiza rezultatelor prezentate	Săptămâna 5
4. Analiza surselor de finanțare a activelor			
4.1. Bilanțul entității; 4.2. Situația de profit și pierdere; 4.3. Situația modificărilor capitalului propriu; 4.4. Planul de afaceri; 4.5. Balanța de verificare a conturilor sintetice pe subconturi; 4.6. Cercetări statistice	Studii de caz; Referate; Proiecte individuale; Proiecte în grup; Probleme rezolvate.	Prezentarea rezultatelor. Analiza rezultatelor prezentate	Săptămâna 6
5. Analiza creanțelor și datoriilor curente			
5.1. Bilanțul entității; 5.2. Situația de profit și pierdere; 5.3. Balanța de verificare a conturilor sintetice pe subconturi;	Studii de caz; Referate; Proiecte individuale; Proiecte în grup; Probleme rezolvate.	Prezentarea rezultatelor. Analiza rezultatelor prezentate	Săptămâna 7
6. Analiza fondului de rulment net			
6.1. Bilanțul entității; 6.2. Situația de profit și pierdere; 6.3. Balanța de verificare a conturilor sintetice pe subconturi	Studii de caz; Referate; Proiecte individuale; Proiecte în grup.	Prezentarea rezultatelor. Analiza rezultatelor prezentate	Săptămâna 8
7. Analiza lichidității			
7.1. Bilanțul entității; 7.2. Situația de profit și pierdere; 7.3. Balanța de verificare a conturilor sintetice pe subconturi	Studii de caz; Referate; Probleme rezolvate. Proiecte individuale; Proiecte în grup.	Prezentarea rezultatelor. Analiza rezultatelor prezentate	Săptămâna 9

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
8. Analiza fluxurilor de numerar			
8.1. Bilanțul entității; 8.2. Situația de profit și pierdere; 8.3. Situația fluxurilor de numerar	Studii de caz; Referate; Probleme rezolvate; Proiecte individuale; Proiecte în grup.	Prezentarea rezultatelor. Analiza rezultatelor prezentate	Săptămâna 10

VIII. Lucrările practice recomandate

Tematica lucrărilor recomandate:

1. Analiza rezultatelor financiare și recomandări privind maximizarea acestora.
2. Rentabilitatea – indicator de bază a aprecierii eficienței activității.
3. Pragul de rentabilitate – modalitate de estimare a rezultatelor financiare ale entității.
4. Analiza structurii și dinamicii patrimoniului.
5. Calculul și aprecierea patrimoniului net.
6. Analiza rotației activelor.
7. Analiza surselor de finanțare a activelor.
8. Analiza expresă a creanțelor.
9. Analiza expresă a datoriilor curente.
10. Calculul și analiza fondului de rulment net.
11. Analiza lichidității entității.
12. Analiza capacității de plată a entității și aprecierea echilibrului financiar.
13. Analiza structurală și factorială a fluxurilor de numerar.
14. Analiza fluxului de numerar prin metoda ratelor.
15. Analiza concordanței dintre rezultatele financiare și fluxurile de numerar.

IX. Sugestii metodologice

Curriculumul la modulul „Analiza rapoartelor financiare” are drept scop formarea și dezvoltarea competențelor profesionale ale elevilor din învățământul profesional tehnic postsecundar, iar finalitățile procesului de instruire sunt materializate prin competențe.

Curriculumul centrat pe competențe va răspunde mai bine cerințelor actuale ale vieții sociale și profesionale, ale pieței muncii, prin centrarea demersurilor didactice pe achizițiile concrete ale elevului. În cadrul

procesului de învățământ se vizează formarea și dezvoltarea de competențe educaționale funcționale, de bază, necesare elevilor pentru a-și continua studiile și/ sau pentru a se încadra pe piața muncii. Competențele formate pe parcursul educației de bază răspund condiției de a fi necesare și benefice pentru individ și pentru societate în același timp. Acest curriculum pune accentul pe dimensiunea acțională în formarea personalității elevilor și focalizarea pe achiziții finale ale învățării. În acest scop, se recomandă respectarea următoarelor principii de formare a competențelor, care funcționează ca un set coerent de legități moderne centrate pe axiologia celui ce învață:

a) *Principiul însușirii conștiente și active a cunoștințelor* care postulează ideea că, în învățare trebuie să existe un proces activ de înțelegere și prelucrare a datelor de informare pe schemele intelectuale anterioare, de construire a unor scheme noi, și totodată de sesizare a relațiilor dintre fenomene și de stabilire a cauzalității.

b) *Principiul psihogenetic al stimulării și accelerării dezvoltării stadiale a inteligenței* este un principiu de maximă generalitate, deoarece întregul proces educațional se realizează în acord cu o schemă generală de evoluție a inteligenței și a posibilității accelerării dezvoltării stadiale a acesteia. Evoluția inteligenței este însă stimulată de procese educaționale care „grăbesc” dezvoltarea acesteia, ca rezultat al unor procese educaționale activizante, cu un pronunțat caracter formativ.

c) *Principiul învățării prin acțiune* analizează relațiile dintre elementele procesului educațional: raportul dintre calitate și timp, motivația, învățarea reflexivă și altele, bazându-se pe ideea că învățarea prin acțiune reprezintă o sursă semnificativă de creștere a eficienței procesului de instruire.

d) *Principiul flexibilității și receptivității față de cerințele pieței muncii* - presupune o stabilitate relativă a prevederilor curriculare dar și o deschidere față de noutățile și inovațiile ce se produc pe segmentele specifice ale pieței muncii din domeniul economiei și finanțelor.

Metodologia de predare-învățare a analizei rapoartelor financiare în instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar este bazată pe principiul învățării prin lecții teoretice, lecții practice, utilizarea jocurilor didactice, studiilor de caz ș.a.

Nivelul calitativ al procesului educațional este condiționat și de stilul de predare și strategia didactică utilizată de către profesori. Utilizarea metodelor în context formativ îi vizează atât pe profesori, cât și pe elevi și presupune o participare activă prin efort comun vizând atingerea achizițiilor finale. Metodele centrate pe elev stimulează gândirea, capacitatea de comunicare, voința, motivația, interesul.

Se propune utilizarea metodelor de predare-învățare activ-participative, printre avantajele cărora putem enumera următoarele:

- Sunt centrate pe elev și activitate.
- Pun accent pe dezvoltarea gândirii critice, formarea aptitudinilor și a deprinderilor.
- Încurajează participarea elevilor, inițiativa, implicarea și creativitatea.
- Determină un parteneriat profesor-elev prin realizarea unei comunicări multidirecționale.

Se recomandă orientarea către metodele bazate pe rezolvarea unor sarcini de lucru, utilizându-se cu precădere rezolvarea unei game cât mai variate de aplicații practice și punându-se accent pe realizarea cu exactitate și la timp a cerințelor sarcinilor de lucru.

În scopul formării competențelor profesionale, profesorii utilizează o varietate de metode interactive în cadrul orelor, care încurajează elevii să participe la discuții, să expună propria părere, având ca scop motivarea acestora spre noi performanțe. Printre metodele și tehnicile activ-participative utilizate la acest modul se enumeră: „Brainstormingul”, „Cubul”, „Metoda Studiului de caz”, „Tehnica ciorchinelui”, „RAI”, „Diagrama WENN”, „Metoda 6-3-5”, „Explozia stelară” etc.

Aceste metode sunt cele care reușesc să satisfacă atât exigențele unui învățământ formativ centrat pe competențe, cât și exigențele elevilor ce doresc o școală modernă, în care dorințele și nevoile lor de formare sunt prioritare. Se recomandă utilizarea metodelor de instruire precum:

1) **„Brainstormingul”** – care în traducere directă înseamnă „furtună în creier” constituie o modalitate de generare a ideilor într-un interval de timp scurt. Fiind o metodă eficientă pentru generarea în grup a ideilor, ea reprezintă metoda pusă în serviciul didactic pentru a stimula imaginația creatoare a elevilor și dezvoltarea gândirii critice.

Brainstormingul scris este mai eficient decât cel oral, deoarece la el îndrăznesc să participe chiar și cei timizi, care uneori nu sânt capabili de a lucra conform cerințelor la brainstormingul oral. Totodată, brainstormingul este caracterizat de mai multe variabile, printre care: o atmosferă relaxantă, libertatea exprimării ideilor, jocul creativ.

2) **Tehnica ciorchinelui** este o tehnică eficientă de predare și învățare care încurajează elevii să gândească liber și deschis. Ciorchinele este un tip de „brainstorming” prin care se stimulează evidențierea legăturilor dintre idei; reprezintă o modalitate de a construi sau realiza asociații noi de idei sau de a releva noi sensuri ale ideilor. Ciorchinele este o strategie de găsire a căii de acces la propriile cunoștințe, înțelegeri sau convingeri legate de o anumită temă.

Etapele realizării ciorchinelui:

1. Prezentarea cuvântului-cheie sau propoziției-nucleu:

- cadrul didactic scrie un cuvânt sau o propoziție-nucleu în mijlocul tablei;

2. Explicarea regulilor pe care le presupune tehnica:

- cadrul didactic le oferă elevilor explicațiile necesare;

- îi încurajează pe elevi să scrie cuvinte sau sintagme în legătură cu tema pusă în discuție.

3. Realizarea propriu-zisă a ciorchinelui:

- cadrul didactic le cere elevilor să lege cuvintele sau ideile produse de cuvântul sau propoziția-nucleu prin linii care evidențiază conexiunile între idei, realizând astfel o structură în formă de ciorchine;

4. Reflecția asupra idelor emise și conexiunilor realizate.

Regulile pentru utilizarea acestei tehnici sunt:

- notarea tuturor ideilor legate de tema respectivă;
- lipsa judecății ideilor expuse;
- dintr-o idee dată pot apărea alte idei, astfel se pot construi „sateliți” ai ideii respective;
- apariția legăturilor numeroase și variate între idei.

Utilizarea acestei metode presupune următoarele avantaje:

- fixarea ideilor și structurarea informațiilor;
- înțelegerea ideilor;
- poate fi aplicată atât individual (chiar și la evaluare), cât și la nivelul întregii clase pentru sistematizarea și consolidarea cunoștințelor;
- în etapa de reflecție, elevii pot fi ghidați prin intermediul unor întrebări, în ceea ce privește gruparea informațiilor în funcție de anumite criterii.

3) Metoda studiului de caz mijlocește o confruntare directă cu o situație din viața reală, autentică, având un pronunțat caracter activ și evidente valențe euristice și aplicative.

Studiul de caz este o metodă de confruntare directă a participanților cu o situație reală, autentică, luată drept exemplu tipic, reprezentativ pentru un set de situații și evenimente problematice.

Această metodă urmărește realizarea contactului elevilor cu realitățile complexe, autentice dintr-un domeniu dat și testarea gradului de operaționalitate a cunoștințelor însușite și a capacităților formate, în situații-limită.

Pentru ca o anumită situație să poată fi considerată și analizată precum un „caz”, ea trebuie să aibă anumite particularități:

- să aibă relevanță în raport cu obiectivele activității;
- să fie autentică;
- să fie motivant, să suscite interes din partea participanților;
- să aibă valoare instructivă în raport cu competențele profesionale, științifice, etice.

Etapele acestei metode sunt:

1. Prezentarea clară, precisă și completă a cazului, în concordanță cu obiectivele propuse.
2. Clarificarea eventualelor neînțelegeri în legătură cu acel caz.
3. Studiul individual al cazului:
 - elevii se documentează, identifică soluții de rezolvare a cazului, pe care le și notează;
4. Dezbateră în grup a modurilor de soluționare a cazului:
 - analiza diferitelor variante de soluționare a cazului, analiza critică a fiecăreia dintre acestea;
 - ierarhizarea soluțiilor.
5. Luarea deciziei în legătură cu soluția cea mai potrivită și formularea concluziilor.
6. Evaluarea modului de soluționare a cazului și evaluarea participanților.

Avantajele utilizării metodei Studiului de caz sunt:

- familiarizarea participanților cu situații concrete de viață;
- valorificarea cunoștințelor și capacităților elevilor în contexte reale, realizând astfel legătura teoriei cu practica;
- dezvoltarea cooperării;
- dezvoltarea gândirii și a operațiilor acesteia;
- formarea și dezvoltarea competențelor cognitive și metacognitive;
- dezvoltarea competențelor comunicaționale;
- dezvoltarea capacității investigative;
- dezvoltarea capacității de luare a deciziilor.

4) Cubul este o tehnică prin care se evidențiază activitățile și operațiile de gândire implicate în învățarea unui conținut, care poate fi utilizată atât în etapa de evocare, cât și de reflecție. Tehnica constă în:

- Elevii citesc un text sau realizează o investigație pe o temă dată. Activitatea poate fi desfășurată individual sau în perechi.

- Li se solicită elevilor care au la dispoziție un cub de hârtie să scrie pe fiecare față a cubului următoarele cuvinte:

- Descrie! (cum arată)
- Compară! (cu cine se aseamănă și de cine deferă)
- Asociază! (la ce te face să te gândești)
- Analizează! (Ce conține, din ce e compus)
- Aplică! (dă un exemplu propriu)
- Argumentează pro sau contra! (e bun? E rău? De ce?).

Procesele de gândire implicate sunt asemănătoare celor prezentate în taxonomia lui Bloom. Astfel se realizează implicarea elevilor în înțelegerea unui conținut informațional.

5) Metoda 6-3-5

Metoda se numește „6-3-5”, deoarece grupele sunt compuse din 6 membri, se enunță 3 idei care sunt îmbunătățite de ceilalți 5 elevi. După formularea subiectului pentru care se cer soluții, clasa este împărțită în grupe de 6 elevi. Se formulează 3 cerințe și se distribuie foi pe care s-a realizat un tabel cu 3 coloane. Un elev al grupei formulează 3 răspunsuri, apoi foaia este transmisă de la un coleg la altul. Următorii 5 elevi modifică creativ ideile primite.

Cadrul didactic primește foile, centralizează ideile, le clasifică în funcție de importanța lor.

Pentru realizarea feed-back-ului și stimularea autoevaluării vor fi discutate și analizate ideile formulate. Această metodă prezintă următoarele avantaje:

- Oferă elevilor mai puțin comunicativi posibilitatea de a se exprima;
- Dezvoltă spiritul critic;
- Încurajează competiția între grupuri;

- Încurajează solidaritatea membrilor echipei; îmbină munca de echipă cu cea individuală.

6) Metoda „Diagrama VENN” este formată din două cercuri care se suprapun parțial.

În intersecția celor două cercuri se grupează asemănările, iar spațiile rămase libere din cercuri se notează deosebiriile dintre două aspecte, idei, concepte.

Elevii pot lucra individual, în perechi sau în echipe, învățând prin colaborare. Diagrama se poate completa în grup, iar la final se expun lucrările pe pereții clasei. Grupele de elevi vor analiza diagramele, vor face observații, completări la adresa celorlalte lucrări.

Această metodă contribuie la dezvoltarea capacității de sinteză, la dezvoltarea gândirii critice, la dezvoltarea spiritului de cooperare și colaborare.

7) Problematizarea este considerată în didactica modernă una dintre cele mai valoroase metode, deoarece orientează gândirea elevilor spre rezolvarea independentă de probleme. Utilizând metoda în discuție, profesorul pune pe elev în situația de a căuta un răspuns pertinent, o soluție pentru problema cu care se confruntă. Punctul de pornire îl constituie crearea situației –problemă, care desemnează o situație contradictorie pentru elev, dificilă, deoarece se crează un conflict între experiența de cunoaștere a elevului și elementul de noutate cu care se confruntă acesta.

Situația-problemă este necesar să prezinte următoarele caracteristici:

- să prezinte o dificultate cognitivă pentru elev, rezolvarea acesteia necesită un efort real de gândire;
- să trezească interesul elevului, să-l surprindă, să-l uimească, provocându-l să acționeze (să caute, să depășească obstacolele, să alcătuiască, să facă legături cu ce cunoaște, să descopere, să decidă);
- să orienteze activitatea școlarului în direcția rezolvării, aflării soluției de rezolvare.

Rezolvarea situației problemă solicită logica elevului, inducția, deducția, intuiția, analogia, dar și voința și perseverența. Metoda este foarte bună, deoarece are un pronunțat caracter formativ:

- a) antrenează întreaga personalitate a elevului (intelectul, calitățile voliționale, afectivitatea), captând atenția și mobilizând la efort propriu;
- b) cultivă autonomia acțională și curajul în formarea unor proiecții proprii;
- c) formează un stil activ de muncă;
- d) asigură susținerea motivației învățării și sporește durabilitatea învățării;
- e) dă încredere în sine.

În condițiile unui învățământ modern, în care demersul didactic trebuie să formeze o flexibilitate a competențelor elevilor, folosirea metodelor interactive pentru dezvoltarea gândirii critice devine o necesitate.

Metodele interactive de grup promovează interacțiunea dintre mințile participanților, ducând la o învățare mai activă și cu rezultate evidente.

Utilizarea metodelor interactive de predare-învățare în activitatea didactică contribuie la îmbunătățirea calității procesului instructiv-educativ:

- Dezvoltarea motivației pentru învățare;
- Dezvoltarea gândirii critice;
- Transformă elevul din obiect în subiect al învățării;
- Angajează intens toate forțele psihice de cunoaștere;
- Asigură elevului condițiile optime de a se afirma individual și în echipă.

Un imperativ al timpului reprezintă utilizarea tehnologiilor informaționale moderne în procesul educațional. Resursele web pot fi folosite la selectarea unor conținuturi informaționale de ultimă oră, la modelarea unor situații practice. Realizarea proiectelor în cadrul activităților practice va urmări dezvoltarea abilităților de lucru în echipă.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Evaluarea este o dimensiune foarte importantă a procesului de învățare întrucât furnizează informații despre calitatea și funcționalitatea acesteia. Ca activitate psihopedagogică, evaluarea reprezintă activitatea de verificare, măsurare și apreciere a achizițiilor și rezultatelor obținute de către elevi. În predarea disciplinelor economice, această activitate ridică dificultăți deosebite, deoarece atitudinile intelectuale și comportamentul economic nu sunt imediat exprimabile, iar posibilitățile de măsurare sunt reduse.

La modulul „Analiza rapoartelor financiare”, vor fi utilizate mai multe modalități și strategii de evaluare. Astfel, pentru fiecare unitate de învățare va fi aplicată evaluarea formativă, sub forma testelor grilă, studiilor de caz, rezolvarea exercițiilor etc. De asemenea, vor fi utilizate și evaluările sumative (tematice), iar la finalul cursului elevii vor susține un examen. Pentru lecțiile de tip prelegere preponderent va fi utilizată evaluarea orală, sub forma discuțiilor, brainstorming, analize, studii de caz, exprimarea și argumentarea opiniilor etc., scopul fiind de a le dezvolta elevilor abilitățile și competențele de a comunica coerent și argumentat utilizând limbajul de specialitate, iar la lecțiile de tip seminar va fi utilizată evaluarea în scris, sub forma testelor-grilă, rezolvarea situațiilor problemă, dezvoltându-le elevilor capacitățile de sistematizare și de sinteză a cunoștințelor.

Pentru a eficientiza procesele de evaluare, înainte de a demara evaluările, cadrul didactic va aduce la cunoștința elevilor tematica lucrărilor, modul de evaluare (bareme/grile/criterii de notare) și condițiile de realizare a fiecărei evaluări.

Produsele recomandate pentru evaluarea nivelului de dezvoltare a competențelor cognitive sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Nr. crt	Produse pentru măsurarea competenței	Criterii de evaluare a produselor
1.	Exercițiu rezolvat	<ul style="list-style-type: none"> • Înțelegerea enunțului exercițiului. • Corectitudinea formulării ipotezelor. • Corectitudinea raționamentelor. • Corectitudinea testării ipotezelor. • Corectitudinea strategiei rezolutive.

		<ul style="list-style-type: none"> • Corectitudinea rezultatelor. • Modul de prezentare a rezultatelor. • Modul de interpretare a rezultatelor.
2.	Problemă rezolvată	<ul style="list-style-type: none"> • Înțelegerea problemei. • Documentarea în vederea identificării informațiilor necesare în rezolvarea problemei. • Formularea și testarea ipotezelor. • Stabilirea strategiei rezolutive. • Prezentarea și interpretarea rezultatelor.
3.	Demonstrație	<ul style="list-style-type: none"> • Corectitudinea ipotezei. • Corectitudinea concluziei. • Corectitudinea metodei de demonstrație. • Originalitatea metodei de demonstrație. • Corectitudinea raționamentelor. • Calitatea prezentării textuale și grafice.
4.	Proiect elaborat	<ul style="list-style-type: none"> • Validitatea proiectului - gradul în care acesta acoperă unitar și coerent, logic și argumentat tema propusă. • Completitudinea proiectului - felul în care au fost evidențiate conexiunile și perspectivele interdisciplinare ale temei, competențele și abilitățile de ordin teoretic și practic și maniera în care acestea servesc conținutului științific. • Elaborarea și structura proiectului - acuratețea, rigoarea și coerența demersului științific, logica și argumentarea ideilor, corectitudinea concluziilor. • Calitatea materialului folosit în realizarea proiectului, bogăția și varietatea surselor de informare, relevanța și actualitatea acestora, semnificația datelor colectate s.a. • Creativitatea - gradul de noutate pe care-l aduce proiectul în abordarea temei sau în soluționarea problemei.
5.	Referat	<ul style="list-style-type: none"> • Corespunderea referatului temei. • Profunzimea și completitudinea dezvoltării temei. • Adecvarea la conținutul surselor primare. • Coerența și logica expunerii. • Utilizarea dovezilor din sursele consultate. • Gradul de originalitate și de noutate. • Nivelul de erudiție. • Modul de structurare a lucrării. • Justificarea ipotezei legate de tema referatului. • Analiza în detaliu a fiecărei surse de documentare.
6.	Rezumat scris	<ul style="list-style-type: none"> • Expune tematica lucrării în cauză. • Utilizează formulări proprii, fără a distorsiona mesajul lucrării supuse rezumării. • Textul rezumatului este concis și structurat logic. • Folosește un limbaj bogat, adecvat tematicii lucrării în cauză. • Fidelitatea: înțelegerea esențialului și reproducerea lui, nu trebuie să existe contrasens. • Coerența: rezumatul are o unitate și un sens evidente,

		<p>lizibile pentru cei care nu cunosc textul sursă.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Progresia logică: înlănțuirea ideilor, prezentarea argumentelor sunt clare și evidente. • Angajamentul autorului, aptitudine critică corect evaluată și transpusă. • Respectarea modalităților de enunțare a textului sursă: rezumatul este o oglindă micșorată dar fidelă textului sursă. • Muncă pertinentă de reformulare: rezumatul nu este un colaj de citate. • Respectarea coeficientului de reducere a textului: 1/4 din textul inițial. • Stăpânirea normelor sintactice la nivel de prezentare logică a ideilor, • frazelor, paragrafelor textului. • Text formatat citet, lizibil. plasarea clară în pagină.
7.	Studiu de caz	<ul style="list-style-type: none"> • Corectitudinea interpretării studiului de caz propus. • Calitatea soluțiilor, ipotezelor propuse, argumentarea acestora. • Corespunderea soluțiilor, ipotezelor propuse pentru rezolvarea adecvată a cazului analizat. • Corectitudinea lingvistică a formulărilor. • Utilizarea adecvată a terminologiei în cauză. • Rezolvarea corectă a problemei, asociate studiului analizat de caz. • Punerea în evidență a subiectului, problematicei și formularea. • Logica sumarului. • Referință la programe. • Completitudinea informației și coerența între subiect și documentele studiate. • Noutatea și valoarea științifică a informației. • Exactitatea rezultatelor și rigoarea probelor. • Capacitatea de analiză și de sinteză a documentelor, adaptarea conținutului. • Originalitatea studiului, a formulării și a realizării. • Personalizarea (să nu fie lucruri copiate). • Aprecierea critică, judecată personală a elevului. • Corectitudinea interpretării studiului de caz propus. • Calitatea soluțiilor, ipotezelor propuse, argumentarea acestora. • Corespunderea soluțiilor, ipotezelor propuse pentru rezolvarea adecvată a cazului analizat. • Corectitudinea lingvistică a formulărilor. • Rezolvarea corectă a problemei, asociate studiului analizat de caz.

Lista orientativă a categoriilor de produse și procese, recomandate pentru evaluarea competențelor funcțional-acționare este prezentată în tabelul de mai jos:

Nr. crt	Produse pentru măsurarea competenței	Criterii de evaluare a produselor
1.	Analiza rapoartelor financiare	<ul style="list-style-type: none"> • Corespunderea termenilor de referință. • Corespunderea standardelor și normativelor în vigoare. • Corectitudinea calculelor. • Fundamentarea deciziilor. • Completitudinea setului de documente. • Ținuta lingvistică. • Ținuta grafică. • Respectarea termenilor de elaborare. • Productivitatea.

Pe parcursul modulului se realizează evaluare formativă prin aplicarea produselor pentru măsurarea competențelor cognitive și funcțional-acționare din tabelele de mai sus, iar la sfârșitul lui se realizează evaluarea sumativă pentru verificarea atingerii competențelor. Nota finală a elevilor se va calcula utilizând o formulă ponderată de calcul, astfel 60 % va reprezenta media notelor curente obținute pe parcursul semestrului, iar 40 % va constitui nota obținută la examen.

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

Cerințe față de sălile de curs	
Pentru orele teoretice	Ecran de proiectare. Tablă. Calculator. Proiector MM. Situații financiare. Cercetări statistice. Balanța conturilor sintetice pe subconturi. Balanța timpului de muncă. Planul de afaceri.
Pentru orele practice	Ecran de proiectare. Tablă. Calculator. Proiector MM. Situații financiare. Cercetări statistice. Balanța conturilor sintetice pe subconturi. Balanța timpului de muncă. Planul de afaceri.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată/ procurată resursa
1.	BUȘE L., SIMINICĂ M., CÎRCIUMARU D., GANEA M. Analiză economico-financiară. Craiova: SITECH, 2009. 183 p.	Biblioteca Stiințifică ASEM
2.	COVLEA M. Analiza—diagnostic economico-financiară. București: Nomina Lex, 2009. 251 p.	Biblioteca Stiințifică ASEM
3.	COJOCARU C. Analiza economico-financiară. București: Editura Economică, 1997. 576 p.	Biblioteca Stiințifică ASEM Biblioteca CEEF
4.	GHEORGHIU A, Analiza economico-financiară la nivel microeconomic. București: Editura Economică, 2004, 320 p.	Biblioteca Stiințifică ASEM
5.	GEORGESCU N. Analiza bilanțului contabil. București: Editura Economică, 1999	Biblioteca Stiințifică ASEM
6.	IȘFĂNESCU A. Ghid practic de analiză economico-financiară. București: Editura Tribuna Economică, 1999, 447 p.	Biblioteca CEEF
7.	MĂRGULESCU D. Analiza economico-financiară a întreprinderii. București: Editura Economică, 1994, 388 p.	Biblioteca CEEF
8.	MĂRGULESCU D., MITRAN D., VASILE E. Analiza economico-financiară în industrie – comerț - turism și probleme în orizontul dezvoltării. București: BREN, 2011. 360 p.	Biblioteca Stiințifică ASEM
9.	PETRESCU S. Analiză și diagnostic financiar-contabil. Ghid teoretico-aplicativ. Ediția a II-a revizată și adăugată. București: CECCAR, 2008. 402 p.	Biblioteca CEEF
10.	STĂNESCU C., IȘFĂNESCU A., BĂICUȘI A. Analiza economico-financiară. București: Editura Economică, 1996, 320 p.	Biblioteca CEEF
11.	SÂRBU V., STRATU O. Analiza economico-financiară. Chișinău: „Valinex” SRL, 2016, 287 p.	Biblioteca CEEF
12.	SÂRBU V., STRATU O., TESLARU M. Culegere de teste și exerciții la analiza economico-financiară. Chișinău: „Valinex” SRL, 2016, 165 p.	Biblioteca CEEF
13.	SIMINICĂ M. Diagnosticul financiar al firmei. Craiova: Universitară, 2008. 250 p.	Biblioteca Stiințifică ASEM
14.	ȘERBAN P., Analiza activității economico-financiare. București: EDP, 1995, 182 p.	Biblioteca CEEF
15.	ȚIRIULNICOVA N. (coordonator) Analiza rapoartelor financiare. Chișinău: ACAP, 2011, 400p.	Biblioteca CEEF
16.	VINTILĂ G. Diagnosticul financiar și evaluarea întreprinderilor. București: EDP, 1998.	Biblioteca CEEF
17.	БЕРСТАЙН Л. Анализ финансовой отчетности. Москва: Финансы и статистика, 1996.	Biblioteca Stiințifică ASEM

18.	БОЧАРОВ В. Финансовый анализ. Санкт-Петербург. 2001, 183с.	Biblioteca Stiințifică ASEM
19.	ЕФИМОВА О., МЕЛЬНИК М. Анализ финансовой отчетности. Москва. 2004, 408с.	Biblioteca Stiințifică ASEM
20.	КОВАЛЕВ В. Финансовый анализ: методы и процедуры. Москва: Финансы и статистика, 2001, 396с.	Biblioteca Stiințifică ASEM
21.	САВИЦКАЯ Г. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. Минск: ООО Новое знание. 2002.	Biblioteca Stiințifică ASEM
22.	СЕЛЕЗНЕВА Н., ИОНОВА А. Финансовый анализ. Москва: ЮНИТИ, 2003.	Biblioteca Stiințifică ASEM